

ETIČNI KODEKS SLOVENSKEGA DRUŠTVA ZA GEŠTALT TERAPIJO

UVODNE DOLOČBE

1.

Slovensko društvo za geštalt terapijo (v nadaljnjem besedilu: SLOGES) sprejema ta etični kodeks s ciljem in namenom, da usmeri člane društva v etično odgovorno ravnanje v odnosu do samega sebe, do psihoterapevtske stroke in geštalt terapije, ter v odnosu do ljudi, s katerimi član dela ob uporabi načel geštalt psihoterapije (v nadaljnjem besedilu: GPT).

Pri oblikovanju svojega etičnega kodeksa je SLOGES upošteval in sprejel ustrezna etična izhodišča, kot jih določa Etični kodeks EAGT, Etični kodeks EAP in Etični kodeks SKZP. Etični kodeks SLOGES zavezuje vse člane SLOGES: psihoterapevte z veljavnimi certifikati za opravljanje psihoterapevtskega poklica, člane SLOGES, ki opravljajo GPT pristop pri različnih oblikah svetovalnega, edukativnega ali drugega dela, učitelje GPT, supervizorje in edukante. Za učitelje GPT, ki se vključujejo v edukativne programe GPT v Sloveniji in so člani drugih psihoterapevtskih združenj, je obvezno, da se včlanijo v SLOGES, ali da podajo izjavo, s katero se zavežejo spoštovanju etičnega kodeksa SLOGES v vseh njegovih določbah.

2.

Etični kodeks določa smernice za:

- Zavarovanje in zaščito ljudi pred neetično uporabo načel, spoznanj, metod in tehnik GPT.
- Za pomoč in orientacijo psihoterapevtom pri odločanju v občutljivih vprašanjih pri delu.
- Osnovo organom SLOGES pri reševanju različnih pritožb v zvezi izvajanjem GPT prakse.

3.

Člani SLOGES (v nadaljnjem besedilu: člani) smejo uporabljati GPT pristop, metode in tehnike GPT pri psihoterapevtskem in svetovalnem delu le v mejah in okvirih, ki jim jih dovoljuje usposobljenost v GPT in v skladu s stopnjo te usposobljenosti. Za usposobljenost se šteje uspešno zaključene programe usposabljanja, ki jih priznava SLOGES.

Člani, ki so še v procesu veljavnega usposabljanja, smejo uporabljati metode in tehnike GPT le pod pogojem, da njihovo delo spremlja supervizor, ter v okvirih in mejah, ki jih dopušča supervizor. Kriterije usposobljenosti za supervizorja in priznavanje izpolnjevanja teh kriterijev določajo akti organizacije, ki organizira usposabljanje. SLOGES priznava izvajanje usposabljanja za supervizorje le organizacijam, ki svoje programe usposabljanja uskladijo z izobraževalnimi standardi EAGT.

Tudi člani, ki so zaključili edukacijo, so dolžni svoje delo opravljati ob podpori supervizije in intervizije.

4.

Člani spoštujejo dostojanstvo in vrednost posameznika in si prizadevajo za ohranjanje in zaščito temeljnih človekovih pravic.

Pri uresničevanju teh ciljev si zavzeto prizadevajo zaščititi dobrobit tistih, ki iščejo njihove usluge, kadar gre za mladoletne uporabnike ali uporabnike, ki zaradi umske zaostalosti ali duševne bolezni ne morejo sami skrbeti zase, pa si člani prizadevajo ščititi tudi dobrobit odgovornih sorodnikov. Pri izvajanju raziskav člani dosledno ščitijo tudi dobrobit udeležencev v raziskavah.

Člani spoštujejo svoje poklicne kolege ter pripadnike sorodnih poklicev. Po svojih najboljših močeh sodelujejo z njimi v dobrobit svojih klientov in jim izkazujejo spoštovanje.

Svoje strokovno znanje in veščine uporabljajo samo v namene, skladne s temi vrednotami, in ne dovoljujejo, da bi njihovo znanje drugi (posamezniki ali organizirane skupine) zlorabljali za doseganje ciljev, ki niso v skladu s temi etičnimi načeli.

Hkrati s pravico do svobode raziskovanja in komunikacije člani sprejemajo odgovornost, ki jo ta svoboda prinaša: kompetentnost, objektivnost pri uporabi znanja in veščin in skrb za največjo dobrobit klientov, kolegov, študentov, udeležencev v raziskavah ter družbe.

Pri sledenju tem smernicam se člani zavezujejo etičnim načelom na naslednjih področjih, ki so v nadaljevanju bolj podrobno opredeljena:

- odgovornost,
- kompetentnost,
- moralni in pravni standardi,
- zaupnost,
- dobrobit klientov,
- poklicni odnosi,
- stiki z javnostjo,
- tehnike ocenjevanja (assessment),
- raziskovanje.

ODGOVORNOST

5.

Ko član sprejme klienta v psihoterapevtsko ali svetovalno obravnavo, je dolžan skleniti z njim jasen psihoterapevtski ali svetovalni dogovor, ki obsega:

- obseg in okvirno trajanje obravnave,
- način psihoterapevtskega ali svetovalnega dela,
- medsebojne materialne obveznosti (višina in način plačila ...)
- varstvo zaupnosti,
- pravice klienta v postopku obravnave,
- seznanitev klienta z najpomembnejšimi določbami etičnega kodeksa ter s postopki in procedurami za varstvo njegovih pravic, če meni, da so mu bile kršene, in mu ponudi kopijo etičnega kodeksa, če klient to želi.

Pri tem mora član zagotoviti pogoje dela (čas, prostor) in varnost. Pri sklepanju in izvajanju dogovora je član odgovoren, da ne pride do zlorabe moči nad klientom. Do zlorabe moči pride takrat, ko član zanemari koristi ali dobrobit klienta ter zadovoljuje svoje osebne potrebe (materialne, spolne, socialne, čustvene), četudi klient s tem soglašala ali to odobrava.

Pri nujenju uslug psihoterapevti vzdržujejo najvišje strokovne standarde. Sprejemajo odgovornost za posledice svojih dejanj in se po svojih najboljših močeh trudijo zagotoviti, da so njihove storitve ustrezno uporabljene. Če član domneva, da bo neko njegovo strokovno mnenje uporabljeno v nasprotju z izhodišči tega kodeksa, ali če to kasneje ugotovi, je dolžan o tem obvestiti Strokovni svet SLOGES, ta pa je dolžan primerno reagirati.

6.

Člani se zavedajo, da nosijo veliko družbeno odgovornost, saj lahko njihova priporočila in strokovne aktivnosti spremenijo življenja drugih ljudi. Pozorni so na osebne, socialne, organizacijske, finančne, okoljske ali politične situacije in pritiske, ki bi lahko vodili k zlorabi njihovega vpliva.

Člani so odgovorni, da skušajo preprečiti, da bi ustanova ali organizacija, ki jih zaposluje, podatke o klientih, do katerih pridejo v zaupnem terapevtskem ali svetovalnem odnosu, spreminjala ali zlorabljala.

7.

Primarna dolžnost članov, ki delujejo kot učitelji, supervizorji ali mentorji, je, da pomagajo drugim pridobiti znanje in spretnosti. Z objektivnim, celovitim in korektnim podajanjem informacij vzdržujejo visoke standarde poučevanja.

KOMPETENTNOST

8.

Člani uporabljajo načela, spoznanja, metode in tehnike v skladu s svojim znanjem in po svoji vesti, zato permanentno skrbijo za izpopolnjevanje in dopolnjevanje svojega znanja z novimi spoznanji na področju GPT ter za ohranjanje svojega osebnostnega ravnovesja. Sestavni del tega permanentnega usposabljanja sta tudi supervizija in intervizija.

Člani skrbijo za stalno prepoznavanje meja svojih pristojnosti in omejitev svojih tehnik ter izvajajo samo tiste dejavnosti in tehnike, za katere so usposobljeni z izobrazbo in izkušnjami.

9.

Člani uporabljajo načela, metode in tehnike GPT v psihoterapevtski ali svetovalni praksi ob spoštovanju in zagotavljanju raznolikosti metod drugih psihoterapevtskih usmeritev. Pri sodelovanju s strokovnjaki ali službami drugačnih psihoterapevtskih usmeritev člani vedno zavezuje ta etični kodeks. Člani v svoje delu vključujejo le takšne pristope, metode in tehnike, ki so skladni s tem etičnim kodeksom.

10.

Člani se zavedajo, da lahko osebni problemi in konflikti vplivajo na strokovno učinkovitost, zato ne izvajajo aktivnosti, v katerih bi njihovi osebni problemi lahko vodili do neustreznega dela ali do oškodovanosti klienta, kolega, študenta, učenca ali udeleženca v raziskavi. Če so vpleteni v takšno aktivnost, ko se zavejo svojih psihičnih problemov, poiščejo kompetentno strokovno podporo, da bi ugotovili, ali naj svoje profesionalno delovanje odložijo, opustijo ali omejijo.

Da bi te možne težave zmanjševali na najmanjšo možno mero, člani še posebej pazijo, da ne mešajo različnih vlog, kjer lahko prihaja do motenj v odnosih, interference ali drugačnih vplivov v škodo klienta (izvajanje psihoterapije ob tesnejših osebnih – čustvenih vezeh, istočasno izvajanje učiteljske, supervizijske in terapevtske vloge za iste osebe ...). Glede na majhnost organizacije, kot je SLOGES, se istočasnemu izvajanju učiteljske in supervizorske vloge za isto osebo (študenta in supervizanta) ni mogoče vedno izogniti, zato je pomembno, da se v primeru, če do takšne situacije pride, posebnosti le-te udeleženci zavedajo in se o njej v luči tega etičnega kodeksa lahko odprto pogovarjajo.

MORALNI IN PRAVNI STANDARDI

11.

Moralna in etična merila so osebna stvar vsakega člana, v enaki meri, kot so to za vsakega drugega državljana, razen kadar bi lahko vplivala na izpolnjevanje njegovih strokovnih obveznosti ali zmanjševala zaupanje javnosti v psihoterapijo in psihoterapevte. Stvar osebne izbire in opredelitve so vprašanja svetovnega nazora, vere ali drugih splošnih prepričanj, razen kadar je le-ta v nasprotju z načeli tega etičnega kodeksa.

Pri svojem vedenju so člani pozorni na obstoječe družbene norme in na morebitne vplive, ki bi jih upoštevanje ali odstopanje od teh norm utegnilo imeti na njihovo psihoterapevtsko delo. Prav tako se člani zavedajo, kako lahko s svojim vedenjem v javnosti vplivajo na izvajanje strokovnega dela svojih kolegov.

12.

Člani so dolžni spoštovati zakonske in druge pravne norme, ki veljajo v okolju, v katerem živijo in delajo.

V kolikor član ugotovi, da bi ga spoštovanje neke veljavne pravne norme privedlo v situacijo, ki bi pomenila odstopanje od načel tega etičnega kodeksa, je član upravičen do moralne podpore in zaščite društva, v širših vprašanjih pa tudi SKZP.

13.

Kot delodajalci ali delojemalci se člani ne udeležujejo in ne ignorirajo dejavnosti, ki so nehumane ali pa imajo za posledico protipravne ali nedopustne aktivnosti. Takšne dejavnosti vključujejo med drugim tudi diskriminacijo na podlagi rase, hendikepa, starosti, spola, spolnih preferenc, verskega prepričanja ali nacionalnega izvora pri izvajanju, zaposlovanju, promociji ali izobraževanju.

V svoji profesionalni vlogi se člani izogibajo vsakršne aktivnosti, ki bi utegnili kakorkoli oškodovati ali zmanjšati človekove, pravne in civilne pravice klientov ali drugih, ki bi bili lahko prizadeti.

NAČELO ZAUPNOSTI

14.

Osnovna dolžnost članov je, da spoštujejo zaupnost podatkov, ki so jih pridobili med psihoterapevtskim, svetovalnim, učiteljskim ali supervizorskim delom. Takšne podatke lahko razkrijejo drugim le, če pridobijo klientovo pisno privoljenje (ali pisno privoljenje klientovega pravnega zastopnika).

V izjemnih primerih, kadar član v zaupnem pogovoru zve od klienta, da je velika verjetnost za izvršitev dejanja, ki bi pomenilo neposredno ogroženost življenja ali zdravja bodisi klienta samega bodisi drugih, je član odvezan varovanja te zaupnosti in za zaščito življenja klienta ali drugih to informacijo lahko posreduje pristojnim organom. Član je dolžan svoje kliente ustrezno obvestiti tudi o pravnih omejitvah zaupnosti.

15.

Član je dolžan izvesti vse potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti zaupnih podatkov in preprečiti, da bi nepooblaščen osebe prišle do kakršnihkoli zaupnih podatkov o klientih. Vse zaupne podatke je dolžan varovati v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov.

16.

Kadar člani uporabljajo podatke, pridobljene v zaupnem odnosu s klienti, v izobraževalne, raziskovalne ali druge namene, ali kadar te podatke objavljajo v medijih, na predavanjih, v okviru strokovnih posvetovanj in podobno, so dolžni poskrbeti, da je v polnosti zagotovljena neprepoznavnost identitete klienta. Podatki morajo biti posredovani na način, da identitete ni mogoče prepoznati niti neposredno niti posredno.

Kadar verodostojnost informacije, poročila ali druge predstavitve zahteva takšne podatke, ki bi lahko pomenili posredno prepoznavanje identitete, je potrebna vnaprejšnja pisna privolitev klienta.

17.

Pri delu z mladoletniki in drugimi osebami, ki ne morejo dati verodostojnega soglasja, so člani še posebno pozorni, da kar najboljše zastopajo interese te osebe in se z ostalimi vpletenimi ustrezno posvetujejo ter pridobijo soglasje staršev, skrbnikov ali pooblaščenec, kjer je to formalno-pravno potrebno.

DOBROBIT KLIENTOV

18.

Član je dolžan klientu v svetovalnem ali terapevtskem odnosu med trajanjem obravnave dajati stvarne, resnicoljubne in ustrezne informacije o vsem, kar se nanaša na terapevtski proces in odnos terapevt – klient. Pri

tem je član dolžan dosledno upoštevati določbe o zaupnosti in klientom ne sme dajati informacij, ki se nanašajo na druge osebe, s katerimi je član v terapevtskem odnosu.

19.

Če med trajanjem psihoterapevtske ali svetovalne obravnave pride med članom in klientom do konfliktov ali čustvenih odnosov, ki bi lahko ogrozili potek obravnave in povzročili klientu škodo, je član dolžan na ustrezen način to klientu pojasniti ter po potrebi prekiniti obravnavo in klienta usmeriti k drugemu strokovnjaku. Prav tako je član dolžan klientu svetovati izbiro drugega strokovnjaka, če ugotovi, da klientove težave presegajo nivo njegove strokovne kompetentnosti.

20.

Člani so dolžni pri svojem delu vzdrževati potrebno osebno distanco v odnosu do strank, pacientov, svetovancev ali klientov. Še posebej so se dolžni dosledno izogibati dejanj, odnosov ali postopkov, ki bi pomenili materialno, finančno, čustveno ali spolno izkoriščanje ali zlorabo, četudi je to klientu pogodu. V tem pogledu je edukant v edukativnem procesu ali udeleženec skupine za osebnostno rast v enakem položaju kot klient v terapevtskem odnosu.

21.

Klient ima nedotakljivo pravico do svobodne izbire terapevta. Klient lahko svobodno odloča o prenehanju ali prekinitvi psihoterapevtske obravnave.

Če član meni, da bi prekinitev psihoterapevtske obravnave pomenila resno ogroženost za klienta ali za okolje, še posebej v primerih, ko klienta napoti v terapevtsko obravnavo neka institucija na podlagi zakonskih pooblastil, je član dolžan o prekinitvi psihoterapevtske obravnave nemudoma obvestiti to ustanovo.

Člani se s klientom dogovorijo za zaključek psihoterapevtske ali svetovalne obravnave takoj, ko je razvidno, da klient v tej obravnavi več ne pridobiva, ali kadarkoli to zahteva klient sam. Klientu ponudijo pomoč pri iskanju alternativnih virov pomoči.

22.

Načela etičnega kodeksa veljajo v odnosu do posameznega klienta tudi po zaključku obravnave oz. prenehanju svetovalnega ali psihoterapevtskega dogovora.

POKLICNI ODNOSI

23.

Člani društva so dolžni opustiti vsako vedenje, ki bi škodovalo ugledu GPT stroke, poklicnih kolegov v GPT ali kandidatom v procesu izobraževanja iz GPT.

Kadar član zve za kršitev etičnih načel s strani drugega člana, je dolžan, v kolikor je to možno, stvar neformalno razrešiti s tem, da drugega člana na to opozori. Če gre za manjši prekršek in/ali se zdi, da je le-ta posledica pomanjkanja tenkočutnosti, znanja ali izkušenj, je takšen neformalni poskus reševanja običajno primeren. Neformalna korektivna prizadevanja terapevt izvaja s tenkočutnostjo do zaupnosti vpletelih.

V kolikor član oceni, da gre za resno kršitev, ali če se izkaže, da se kršitve ne da neformalno razrešiti, je član dolžan sprožiti postopek razreševanja na Častnem razsodišču SLOGES.

24.

Kadar je to v korist klienta ali kadar gre za širša družbena ali strokovna vprašanja, člani sodelujejo tudi z različnimi zunanjimi strokovnjaki in institucijami. Pri tem ravnajo skladno s tem etičnim kodeksom in ob spoštljivem odnosu do specifičnosti pogledov in pristopov drugih ustanov, strok ali posameznih strokovnjakov.

Tudi kadar člani pri svojem poklicnem ali drugem delu sodelujejo s strokovnjaki drugih profilov v različnih strokovnih timih (zdravniki, psihologi, pedagogi, socialni delavci ...) so dolžni spoštovati določbe tega etičnega kodeksa.

STIKI Z JAVNOSTJO

25.

Kadar član javno nastopa (predavanja, nastopi v medijih, javne izjave novinarjem ...), je dolžan paziti na ohranjanje ugleda psihoterapije kot stroke, geštalt terapije, društva SLOGES in združenj, katerih član je SLOGES.

26.

Pri objavljanju oglasov za svoje storitve, napovedi ali predstavljanja svoje dejavnosti je član dolžan skrbno paziti na korektnost, objektivnost in nepristranskost informacij. Posebej se je dolžan izogibati zavajajočim informacijam, ki lahko uporabnikom ponujajo nerealna pričakovanja, ali oglasom, ki pomenijo uveljavljanje lastne vrednosti z zavajajočimi informacijami ter škodljivimi informacijami na račun drugih.

27.

Kadar se član vključuje v svetovanje v javnosti (javne prireditve ali oddaje, javni nastopi in demonstracije) je dolžan paziti na korektno informiranje o ponujenih nasvetih ter na to, da s svojimi nasveti pri uporabnikih ne sproža procesov, ki bi jih spravljali v podrejen položaj ali povečevali njihove stiske.

TEHNIKE OCENJEVANJA

28.

Člani se pri svojem delu poslužujejo različnih diagnostičnih tehnik, tehnik (testov) za ocenjevanje klientove osebnosti in podobno, le v obsegu in mejah, ki so potrebne za vodenje terapevtskega procesa.

Člani uporabljajo tehnike ocenjevanja le v soglasju s klienti.

29.

Kadar člani uporabljajo tehnike ocenjevanja v sklopu sodelovanja v različnih strokovnih timih ali za potrebe izdelave strokovnih mnenj ali izvedenskih poročil po naročilu pooblaščenih ustanov, so dolžni klientu posredovati vse potrebne informacije o postopku in ugotovitvah.

Pri izdelavi strokovnih poročil in izvedenskih mnenj so člani dolžni svoja mnenja oblikovati v skladu z doktrino GPT, tako da se ocena ali mnenje o osebnosti klienta ne postavlja kot nekaj dokončnega in nespremenljivega.

Član je o svojih ugotovitvah dolžan na ustrezen način informirati klienta.

RAZISKOVANJE

30.

Odločanje za raziskovalno delo je stvar osebne in strokovne presoje posameznega člana.

31.

Član, ki izvaja raziskavo (izvajalec), je pri načrtovanju le-te dolžan pozorno preučiti njeno etično sprejemljivost. V kolikor pri preverjanju človeških in znanstvenih vrednot ugotovi kršenje katerega od etičnih načel, je raziskovalčeva dolžnost, da poišče etični nasvet in upošteva stroga varnostna merila, da bi zavaroval pravice ljudi, udeleženih v raziskavi.

32.

Kadar član v raziskave vključuje posameznike (kliente, edukante...) ali njihove osebne podatke iz dokumentacije, je dolžan vnaprej pridobiti njihovo soglasje, pri čemer jih je dolžan ustrezno obvestiti o tem, da je sodelovanje v raziskavi stvar njihove svobodne izbire. Odklonitev sodelovanja v raziskavi za klienta ne sme imeti škodljivih posledic.

33.

Kot raziskovalci so člani odgovorni za izbor raziskovalnih tem in metod, ki jih uporabljajo pri preučevanju, analizi in poročanju. O omejitvah izsledkov svojih raziskav omogočajo izčrpno razpravo, še posebno če se njihovo delo dotika socialne politike ali bi lahko vodilo do prikrajšanosti oseb določene starosti, spola ali etničnih, socialno-ekonomskih in drugih skupin. Pri objavljanju poročil o svojem delu nikoli ne prikrivajo neskladnih podatkov in priznavajo obstoj alternativnih hipotez in razlag svojih rezultatov. Psihoterapevti si pripisujejo zasluge le za delo, ki so ga dejansko opravili. Z vsemi ustreznimi osebami in ustanovami vnaprej razjasnijo pričakovanja o dostopnosti in uporabi raziskovalnih podatkov. Pri tem se izogibajo senzacionalnosti in nepotrebnim posegom v širše okolje.

KRŠITVE ETIČNEGA KODEKSA

34.

Kršitve tega etičnega kodeksa obravnava častno razsodišče v skladu z določili Statuta SLOGES ter po Pravilniku o pritožbenih postopkih, ki je bil sprejet na občnem zboru društva.

Ta kodeks je bil sprejet na občnem zboru društva dne 10. 11. 2007.

Sprememba besedila 2. alineje 37. člena je bila sprejeta na občnem zboru društva dne 13. 4. 2008.

Tretji odstavek 3. člena je bil sprejet na občnem zboru društva dne 22. 5. 2010.

Spremembe 2., 3., 10. in 14. člena ter brisanje 35., 36., 37. in 38. člena so bili sprejeti na občnem zboru društva dne 14. 6. 2015.

Predsednik
Tomaž Flajs